

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

TOLEDOT • תולדות

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ל"ט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

COVENANT & CONVERSATION ÖZET

İyi Niyetler Trajedisi

- Bu özet, Rabbi Sacks'ın 2011 yılında yazmış olduğu makaleden uyarlanmıştır. Makaleye [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Toledot *peraşasının* sonlarına doğru aklımıza bir soru gelmektedir: Rivka neden Yaakov'a, Yitshak'ı aldatarak Esav'ın *berahasını* almasını söylemiştir? Yitshak Esav'ı mübarek kılacağına söyler söylemez, Rivka hiç tereddüt etmeden bir plan hazırlamıştır. Anı yakalamaya kararlıdır. Yaakov çeşitli endişeler ifade etmeye çalıştığında (Ya Yitshak aldanmazsa? Ya cildime dokunur ve hemen benim Esav olmadığımı anlarsa?) Rivka'nın cevabı kısa ve kesindir.

"Sana edilecek her lanet benim üzerimde olsun, oğlum. Yalnız söylediğimi yap."

Bizim genelde sorma eğilimi gösterdiğimiz soru, "Yaakov nasıl olup da babasını aldatabildi?" sorusudur. Ama **asıl soru Rivka'yla ilgilidir**. Bu, Yaakov'un değil, onun planıdır. Nasıl olup da kocasını aldatabilmiş, Esav'ı babasının *berahasından* mahrum bırakabilmiş ve Yaakov'a dürüst olmayan bir eylemde bulunmasını emredebilmiştir? Yaakov tek başına böyle bir plan tasarlamazdı. O bir iş tam, yani "basit, saf, namuslu biriymi" (Bereşit 25:27). Ama Rivka neden onu hilekârca davranmaya teşvik etmiştir?

Bunun üç olası cevabı vardır. İlki: Rivka Yaakov'u Esav'dan daha çok sevmektedir. Belki de sevdiği oğlunun mübarek kılınmasını istemiştir. Ancak bu cevap pek olası değildir. Avot (Atalarımız) ve İmaot (Annelerimiz) birer rol modelidir. **Onların hareketlerine yön veren, basit bir içgüdü veya ihtiras değildi. Onlar dürüstlükle hareket ederlerdi.**

İkinci olasılık, Rivka'nın, Esav'ın *berahayı* miras almak konusunda yanlış kişi olduğuna güçlü bir şekilde inanıyor olmasıdır. Daha önce Esav *behorluk* hakkını satmıştı. Bir "avcı" ve bir "kır adamı"ydı ve Avraam'ın *Berit*'inin (antlaşmasının) şablonuna uymuyordu. Rivka, Tanrı'nın Yişmael'i değil de Yitshak'ı seçmesinin sebeplerinden birinin bu olduğunu biliyordu. Üçüncü olasılık ise, basitçe, Rivka'nın, ikizlerin doğumundan önce almış olduğu peygamberlik mesajını kendine rehber edinerek hareket ediyor olmasıdır: "Rahminde iki ulus var ve karnından iki halk çıkacak. Bir halk diğerinden güçlü olacak ve büyük olan, genç olana hizmet edecek."

Genç olan, Yaakov'dur ve *berahayı* onun alması gerekmektedir.

İkinci ve üçüncü olasılıklar makuldür, ama ancak daha derin bir soruya yol açma pahasına makuldür: Acaba Rivka düşüncelerini Yitshak'la paylaşmış mıdır? Eğer paylaştıysa, o zaman Yitshak Esav'ı mübarek kılma isteğinde neden ısrar etmiştir? Ve eğer paylaşmadıysa, neden?

Tora her anlamda Yitshak ile Rivka arasında bir mesafe olduğunu vurgulamaktadır. Rivka onu ilk gördüğünde Yitshak hem fiziksel hem de zihinsel anlamda çok uzaktadır: derin düşüncelere dalmakta ve dua etmektedir. Rivka, kendisini bir peçeyle örterek buna kendi mesafesini katmaktadır. Ayrıca Yitshak, Avot içinde en içine kapanık olanıdır. Bir eylemi başlatması çok enderdir ve Tora bu çift arasında konuşulmuş herhangi bir sözden hiç bahsetmemektedir. Yahudi mistisizmi onu *gevura*, yani en iyi anlaşıldığı şekliyle "kendine hâkim olma" özelliğiyle ilişkilendirir. Yitshak aynı zamanda bir *korban* olarak bağlanmış ve ancak son anda kurtulmuş biridir. Belki de bu travma onun ilişkilerini etkilemiştir. Eğer Rivka, kendisini, almış olduğu peygamberlik mesajını ve Esav'ın uygunluğu konusundaki şüphelerini Yitshak'la paylaşmaya kabil hissetmediyse, bu iletişim eksikliği, ardından bir dizi trajediyi sürükleyip getiren söz konusu aldatma hareketine yol açmış olabilir.

Rivka tüm bu zaman boyunca yüksek amaçlarla hareket etmektedir. Yitshak'ın içine kapanıklığına ve mahremiyetine olan saygısı nedeniyle onu rahatsız etmekten geri durmaktadır. Ona, sevdiği Esav hakkında hayal kırıklığı yaşatmayı arzulamamaktadır. Almış olduğu ve iki oğulun, ömür boyu sürecektir bir mücadelenin içinde kilitli kalacaklarını belirten mesajla onu üzmemektedir. Ve yine de; bunun alternatifi - aldatma - daha da kötüdür. Bu Rivka'nın iyi niyetlerinin trajedisidir. **Dürüstlük, güçlü ilişkilerin kalbinde yer alır. Korku ve çekincelerimiz ne olursa olsun, doğruyu konuşmak, en asil hileye başvurmaktan daha iyidir.**

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Yalan söylemenin kabul edilebilir olduğu zamanlar olduğuna inanıyor musunuz?
2. Tanah'ta bir kişinin iyi bir amaçla yalan söylediği - veya aldattığı - başka bir olay aklınıza geliyor mu?
3. Eğer Rivka olsaydınız, bu durumda neyi farklı yapardınız?

Kısaca Peraşa

Çocuksuz geçen yirmi yılın ardından Tanrı Rivka ve Yitshak'ın dualarına cevap verir. Rivka'nın hamileliği zorlu geçer, ama kendisine, rahminde "iki ulus" olduğu ve genç olanın büyüğe üstün geleceği bildirilir. İlk olarak Esav doğar, ardından Yaakov gelir (Esav'ın topuğunu tutarak). Esav bir avcı olur, Yaakov ise bir öğrenim adamıdır. Bir gün Esav, mercimek yemeğine karşılık behorluk hakkını Yaakov'a satar. Daha ileride Gerar'a gelen Yitshak, burada hayatından endişe ederek Rivka'yı kız kardeşi olarak tanıtır. Zenginleşir, babasının kazmış olduğu kuyuları yeniden açar ve kendisi de yeni kuyular kazar. Yitshak'ın ölümünden önce Rivka, Yaakov'un,

babasını aldatarak Esav'ın berahasını almasına yardım eder. Esav intikam yemini eder ve Yaakov Haran'a kaçar. Bu arada Esav üç kadınla evlenir.

Bu haftaki *Peraşa* bize, başkalarıyla olan tüm etkileşimlerimizde, dürüst iletişimin gücünü aklımızda tutmamız gerektiğini hatırlatmaktadır. Rivka en iyi niyetlerle hareket etmekte ve Yitshak'ın *berahasını* Yaakov'un almasını temin etmek istemektedir, ancak Yitshak'la konuşmak üzere onu aldatmayı seçmesi birçok soruna yol açar. Esav, o günkü hareketleri nedeniyle Yaakov'u öldürmeye yemin eder ve Rivka Yaakov'un kaçması gerektiğini anlar. Yaakov kendisini yirmi yıl boyunca yanında çalışacağı Lavan'ın yanında bulur. Onun tarafından oyuna getirilerek Lea ile evlendirilir ve bu da zaman içinde Yosef'in Mısır'a köle olarak satılmasına ve nihayet tüm Bene Yisrael'in köleliğine yol açar.

Tüm bu sancılı dönemler Rivka'nın aldatmasıyla başlamıştır. Rabi Sacks bize, açıkça ve dürüstçe konuşmanın ne kadar önemli olduğunu hatırlatmaktadır. Dürüstlük güven inşa eder ve yanlış anlamaların önüne geçilmesine yardımcı olur. Ve bir kişiyi sessizlik ve hileler yoluyla korumaya çalışmak, genellikle ona, gerçeğin paylaşılması durumunda göreceğinden çok daha fazla zarar verir.

- Hayatınızda, yanlış yönlendirilmiş iyi niyetlerin bir sonucu olarak zarara yol açtığınız veya uğradığınız bir zaman düşünün. Bu konuda kendi deneyimlerinizden hangi sonuçları çıkarabilirsiniz?

İki Doğru Bir Yalan

Bir oyuncu kendisine dair üç bilgi paylaşır. Bunların ikisi doğru, biri de uydurulmuş olmalıdır. Diğer oyuncular dikkatle dinlerler ve yalanı tespit etmeye çalışırlar. Herkes tahminini açıkladıktan sonra baştaki oyuncu hangi sözünün yanlış olduğunu açıklar. Ardından bir sonraki oyuncuya geçilir ve o

da kendisi hakkında benzer şekilde üç bilgi verir. Bu, bir yandan herkesin bir yalanı tespit etme kabiliyetini test ederken, diğer yandan birbirimiz hakkında ilginç bilgileri keşfetmenin de keyifli bir yoludur.

HER YAŞ İÇİN BİR HİKÂYE

Yeni Giysiler

Bir zamanlar, giysileri her şeyden çok seven bir imparator yaşardı. İki adam sarayına gelip ona herhangi bir kişinin giyip giyeceği en mükemmel giysiyi yapma sözü verdiğinde içini bir heyecan kaplamıştı. Adamlar kumaşı ellerinde tuttuklarını söylüyorlardı, ama imparator onların elinde hiçbir şey görmüyordu. Ama bu kurnaz adamlar "Majesteleri," diye açıkladılar, "bu malzeme sihirlidir ve yalnızca en özel insanlar tarafından görülebilir." Kendi değerini kanıtlama heyecanıyla, imparator onlara çuvallar dolusu altın verdi. Adamlar günler boyunca yeni giysileri dikiyormuş gibi yapıyor ve sonunda imparatorun, nihai kreasyonlarından çok memnun kalacağını vaat ediyorlardı.

Sonunda önemli gün geldi. İmparator yeni giysilerini üzerinde dendiği sırada... hiçbir şey göremiyordu! Ama bir aptal gibi görünmek istemediğinden bu "görünmez" kıyafeti öve öve bitiremedi. Kendileri de özelmış gibi görünmek isteyen bakanları da onunla hemfikir olduklarını belirtircesine kafalarını sallıyor, bu incelikli son moda parçasını fiilen görüyorlarmış gibi davranıyorlardı. Kısa süre içinde tüm krallık, imparatorun yeni giysilerinin ne kadar müthiş olduğu hakkında uğuldamaya başlamıştı.

Sonunda büyük geçit töreninin yapılacağı gün geldi. İmparator "yeni giysilerini" kuşanmış bir halde başkent sokaklarında ilerliyordu. Kimse onun açıkça hiçbir şey giymediğinden bahsetmiyordu. Kimse giysileri göremediğini itiraf etmek istemiyordu. Onu ilk görenler çok etkilenmiş gibi davranıyor, ardından diğer herkes aynı fikirde olduğunu belirtircesine, imparator geçerken alkışlayıp tezahüratta bulunuyor, ellerini ve başlarını sallıyordu.

Sonra aniden kalabalığın içinden bir ses duyuldu. "Ama, ama, imparator hiç giysi giymemiş ki!" Konuşan, babasının omuzlarında oturan, başkalarının ne düşüneceği konusunda endişe etmeyecek kadar küçük bir çocuktü. İnsanlar bir iç çektiler; ama sonra imparatora bir kez daha şöyle bir göz attılar. Tüm şehir kahkahalarla gülmeye başlayınca, imparator ne kadar aptal olduğunu fark etti ve en çok da o güldü. Doğruyu söylemek, herkesin olayları açık bir şekilde görmesine yardımcı olur.

- Sizce kalabalıktaki herkes neden imparatora tezahüratta bulunuyordu?

AFTARA ÜZERİNE

YAZAN: RABİ BARRY KLEINBERG

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN
ESİNLENİLMİŞTİR

BU HAFTAKİ AFTARA PARÇASININ TANITIMI

Roş Hodeş (yeni ayın başlangıcı) bir Pazar gününe düştüğü zaman, Şemuel kitabından "Mahar Hodeş" ("Yarın Yeni Ay") olarak bilinen özel bir Aftara okuruz. Bu Aftara'nın Roş Hodeş arifesinde okunmasının sebebi, açılış cümlesidir: "Yeonatan [David'e] 'Yarın [Roş] Hodeş'...' dedi" (Şemuel I 20:18). Dolayısıyla bu hafta, normalde Toledot Peraşa'sıyla birlikte okunan Aftara'nın yanı sıra bu özel Aftara'yı da keşfedeceğiz.

Şemuel I ve Şemuel II olarak ikiye ayrılmış olan Şemuel kitabı, Yisrael'in gevşek bir kabileler konfederasyonundan, birleşik monarşiye geçişinin hikâyesini anlatır. Kitap, son Hâkim ve aynı zamanda bir peygamber olan Şemuel'in yükselişiyle başlar. Şemuel, Yisrael halkının liderliğinde önemli bir konuma sahiptir. Halk bir kral talebinde bulunduğu (ve Tanrı da bunu kabul ettiği) zaman, Şemuel Şaul'u ilk kral olarak mesheder, ama daha ileride Şaul'un itaatsizliği, düşüşüne yol açar.

Bu arada anlatım, genç bir adam ve önemsiz bir çoban olarak tanıştığımız David'e kaymaya başlar. Kitap David'in Şaul'la (ve onun oğlu, David'in de can dostu olan Yeonatan'la) olan karmaşık ilişkisini, daha sonra tahta çıkışını, Yisrael üzerindeki krallığının oturmasını ve David'in hanedanının tesisini anlatır.

AFTARA ÖZETİ

Kısaca MAHAR HODEŞ AFTARASI

Şemuel I 20:18-42

Rabi Sacks'ın cenazesinde, Dayan Binstock Aftara'mızdan alıntı yapmıştı: "Yeonatan [David'e] 'Yarın [Roş] Hodeş' dedi. 'Eksikliğin fark edilecek, çünkü yerin boş olacak'."

Mahar Hodeş *Aftara*'sının başından alınan bu sözler, hiç şüphesiz, Jonathan Sacks için de uygundur: "Yerin boş kaldı, sesinin eksikliği hissediliyor."

Bir yıllı aşkın bir süredir Yahudi halkı büyük bir sıkıntı içinde ve Rabi Sacks'ın sesini ve bilgeliğini acıyla özlüyoruz.

Aftara, Yeonatan ve David'in, Kral Şaul'un David hakkındaki niyetlerini anlamak amacıyla yaptıkları planı anlatmaktadır. Yeonatan, Roş Hodeş ziyafeti sırasında babasının bu konudaki ruh halini değerlendirmeyi kabul eder ve David uzakta kalır. Şaul David'in yokluğu karşısında hiddetlenir, Yeonatan'a hakaret eder ve David'i öldürme niyetini onaylıyor görünür. Ertesi gün Yeonatan, David'le aralarında önceden belirledikleri ve atılan oklarla verilecek bir işaret yoluyla David'i haberdar eder ve kaçması gerektiği mesajını verir. Sonra Yeonatan ve David gizlice bir araya gelirler, aralarındaki derin dostluk ve antlaşmayı tasdik ederler ve büyük bir üzüntü içinde, bir daha ne zaman görüşeceklerini bilmeksizin yollarını ayırırlar. David'in yeri uzun bir süre boş kalacaktır.

Toledot *Peraşa*'sının anlatımında Yaakov da kaçması konusunda uyarılmaktadır, ama kaçmasını gerektiren kişi kendi kardeşidir. Buna, bir sadakatsizlik hareketi ve iki kardeş arasında gittikçe artan düşmanlık havası yol açmıştır. Şaul'un gittikçe yükselen tehdidine rağmen Yeonatan ve David arasındaki sevgi ve sadakat, Esav ve Yaakov kardeşler arasındaki ilişkiye yönelik açık bir paralel ve tezat tablosu çizmektedir.

AFTARA ÖZETİ

Kısaca *Aftara*

Toledot Peraşa'sının Normal *Aftara*'sı

Malahi 1:1-27

Tanrı, Yisrael'e olan sevgisini ifade etmekte ve Yisrael karşısındaki tavrıyla, reddetmiş olduğu Edom'a yönelik tavrı arasındaki farka işaret etmektedir. Ancak seçilmiş olmasına karşın, Yisrael halkı, özellikle de saf olmayan ve kusurlu korbanlar sunarak antlaşmayı ihlal eden Koenler aracılığıyla Tanrı'ya saygısızlık etmiştir. Tanrı, ihmalkârlıkları ve Kendisi'ni gerektiği şekilde onurlandırmamaları nedeniyle Koenleri azarlar ve onları, düzelmeleri halinde bunun ağır sonuçları olacağı konusunda uyarır.

Bu bölüm, ibadet sırasında Tanrı'ya hürmetin önemini ve Koenlerin, Tanrı'nın kanunlarının öğretmenleri olmak şeklindeki rollerini vurgulamaktadır. Tanrı bunun yanında, Antlaşmasının el üstünde tutulması için samimi bir adanmışlık ve dürüstlük çağrısında da bulunmaktadır.

Rabi Sacks Koenlerin ve Peygamberlerin farklı rollerini şöyle ifade etmişti: "Koen için anahtar sözcükler, *taor*, *tame*, *kodeş* ve *hol* - "saf", "saf olmayan", "kutsal" ve "kutsal olmayan" - şeklindedir. Peygamberler için anahtar sözcüklerse *tsedek*, *mişpat*, *hesed* ve *rahamim* - "dürüstlük", "adalet", "sevgi" ve "şefkat" - şeklindedir."

Fikriniz Nedir?

1. Rabi Sacks'ın bu sözlerinden, Koenlerin ve Peygamberlerin rolleri hakkında neler anlıyorsunuz?
2. Sizce Koenler neden halkın öğretmenleri olarak ayrılmışlardır?

TANAH İLİNTİLERİ

Peraşa ve Aftara Bağlantıları

Aftara'nın başında, Malahi bize, her ne kadar Yaakov ve Esav kardeş iseler de, yaşam tarzlarının son derece farklı olduğunu anlatmaktadır. Bu da, bu hafta okuduğumuz Toledot *Peraşa*'sı'nda anlatılan hikâyeyi tasdik etmektedir. *Peraşa*'da anlatıldığı üzere:

"Av etinden hoşlanan Yitshak, Esav'ı severdi; ama Rivka Yaakov'u severdi" (Bereşit 25:28).

Rabi Sacks, ikiz kardeşler arasındaki farka değinir ve daha genç olan kardeşin (Yaakov) *behorluk* hakkını, *behorluk berahasını* ve Tanrı tarafından önce Avraam'la sonra da Yitshak'la yapılmış olan antlaşmayı devam ettirme hakkını nasıl elde ettiği üzerinde durur. Şöyle yazar: "***Berahanın Yaakov'a gitmesi gerekiyordu. Eğer iki oğlunuz varsa ve biri sanata karşı kayıtsızken diğeri bir sanat ve estetik aşığıysa, nesiller boyunca aile mirasının bir parçası olan bir Rembrandt tablosunu kime bırakırdınız?***"

Yaakov, Esav'la yakın bir bağ içindeydi, ancak nihayetinde Esav, seçilmiş oğul veya seçilmiş halkın babası olmamıştır, çünkü bu rolü üstlenecek olan kişinin özünde olması gereken aile değerlerini taşıymıyordu.

Aftara daha sonra bize şunu öğretmektedir: "Esav, Yaakov'un kardeşidir; ama Ben Yaakov'u kabul ettim ve Esav'ı reddettim" (Malahi 1:2-3).

Bu reddedilme fikri ve ailevi bağ, *Aftara*'da, peygamberin, Yeuda'nın zayıflığından faydalanan Edom ("Esav - Edom'dur"; bkz. Bereşit 36:1) hakkındaki sözlerinde yansıtılmaktadır.

- Bir çocuğa yönelik sevginin ilanı, diğer çocukların sevilmediği anlamına gelir mi?

NEVİİM KİTAPLARI BAĞLAMLI

Malahi Kitabı

On iki kısa peygamber kitabının sonuncusu olan Malahi Kitabı, Bene Yisrael'in sürgünden geri dönüşlerinin ardından yaşadıkları manevi ve ahlaki düşüşe değinmektedir.

Tanrı adına konuşan Malahi, halkı inanç eksikliği ve uygunsuz ibadetleri nedeniyle azarlamakta, Koenleri, kusurlu *korbanlar* sundukları ve halkı da onda birlik payları ve *korbanları* ihmal ettiği için eleştirmektedir. Ayrıca sosyal adaletsizlikleri, karışık evlilikleri ve dürüst olmayan davranışları da kınamaktadır.

Malahi halka *teşuva* yapması çağrısında bulunmakta ve Tanrı'nın Yisrael'e yönelik kalıcı sevgisini vurgulayarak, sadık kalanların mübarek kılınacaklarına dair söz vermektedir.

Kitap, Tanrı'nın, bir yargı ve yenilenme döneminin yolunu hazırlamak üzere Eliyau'yu göndereceği "A-Şem'in günü"nin geleceğine dair bir kehanetle sona ermektedir.

Haftanın Alıntısı

“Belki de Yitshak Esav'ı körlemesine değil, fal taşı gibi açık gözlerle, büyük oğlunun kendisine keder vereceği zamanlar olacağını bilerek, ama aynı zamanda ebeveynliğin ahlaki sorumluluğunun bizden, asi bir evlattan ümidimizi kesmemeyi ve tabii ki onu evlathktan reddetmemeyi talep ettiğinin de bilinciyle seviyordu.”

Why did Isaac love Esau (Yitshak Neden Esav'ı Severdi?),

Toledot, Covenant & Conversation: 'Liderlik Dersleri' serisinden

Biraz Daha Düşünelim

Sizce sosyal adalet sizin dini yaşamınızda önemli bir rol oynuyor mu?
Son zamanlarda, *tikun olam* (dünyanın onarılması) *mitsvasının* bir parçası olarak gördüğünüz herhangi bir şey yaptınız mı?

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'ın bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: [@RabbiSacks](https://www.instagram.com/RabbiSacks).

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." - Rabi Sacks